

ABSORB, v.
sugerti, absorbuoti

ABSORBATE, n.
absorbatas
Absorbuota medžiaga.

ABSORBED, adj.
sugertasis, absorbuotasis

~ dose sugertoji dozė

~ particle sugertoji dalelė

ABSORBER, n.
sugėriklis, absorbentas
Medžiaga, sugerianti branduoliną spinduliuotę ir daleles.

ABSORPTION, n.
sugertis, absorpcija
Su medžiaga sąveikaujančios spinduliuotės sugėrimas.

atomic ~ branduolinė sugertis, absorpcija

neutron ~ neutronų sugertis, absorpcija

radiation ~ spinduliuotės sugertis, absorpcija

~ ability, ~ power absorbcijos geba, sugerties geba

~ analysis absorbcinė analizė
Analizė, pagrįsta spinduliuotės absorpcijos matavimu.

~ spectrum, ~ darkline absorbcijos spektras

ABSORPTIVITY, n.
sugerties geba, absorpcijos geba

ACCELERATOR, n.
greitintuvas
Prietaisas, generuojantis ir nukreipiantis elektringųjų dalelių pluoštą.

cascade ~ pakopinis greitintuvas

colliding-beam ~ priešinių pluoštų greitintuvas

electron ~ elektronų greitintuvas

linear ~ tiesinis greitintuvas

particle ~ dalelių greitintuvas

proton ~ protonų greitintuvas

ACCESS, n.

patikrinimas, inspektavimas; prieitis

Visų medžiagų, įrangos, duomenų ir objektų, kuriems taikomi Tarptautinės Atominės Energetikos Agentūros (TATENA) saugos susitarimai, inspektavimas, atliekamas TATENA inspektorių.

limited frequency unannounced ~ riboto dažnumo patikrinimas apie kurį iš anksto nėra pranešta

unannounced ~ patikrinimas, apie kurį iš anksto nėra pranešama

denial of ~ atsisakymas leisti atlikti patikrinimą

restriction of ~ prieities ribojimas

~ for inspection galimybė atlikti patikrinimą

ACCIDENT, n.

avarija

design basis ~ (DBA) projektinė atominės elektrinės (AE) avarija

Avarija, kurios eiga ir pasekmės yra numatytos projektuojant atominę elektrinę.

far-field nuclear power plant (NPP) ~ bendroji AE avarija

AE darbo sutrikimas, kai radioaktyviosios medžiagos išplinta už sanitarinės zonos ribų, ir yra viršijami didžiausi leistini taršos radioaktyviosiomis medžiagomis lygiai.

local NPP ~ vidinė AE avarija

Techninio pobūdžio gedimai, kai avarijos pasekmės likviduojamos AE teritorijoje ir radioaktyviosios medžiagos į aplinką nepatenka.

near-field NPP ~ vietinė AE avarija

AE darbo sutrikimas, kai radioaktyviosios medžiagos išplinta už sanitarinės zonos ribų, bet neviršijami didžiausi leistini taršos radioaktyviosiomis medžiagomis lygiai.

nuclear ~ branduolinė avarija

nuclear power plant ~ atominės elektrinės avarija

~ confinement system (ACS) avarių lokalizavimo sistema (ALS)

~ management kova su avarijos padariniais

~ response group avarijos likvidavimo grupė,

	kovos su avarijos padariniais grupė
level 4 ~/~ without significant off-site risk	4-ojo lygmens avarija - gyventojams ir aplinkai rimto pavojaus nekelianti avarija
level 5 ~/~ with off-site risk	5-ojo lygmens avarija - gyventojams ir aplinkai pavojų kelianti avarija
level 6 ~/ serious ~	6-ojo lygmens avarija - pavojingoji avarija
level 7 ~/ major ~	7-ojo lygmens avarija - didžioji avarija, branduolinė katastrofa

fr. t.p. INTERNATIONAL NUCLEAR EVENT SCALE; 1-3 level incidents.

to alleviate an ~	sušvelninti avarijos padarinius
to confine an ~	lokalizuoti, riboti avariją; (<i>kartais</i>) likviduoti avarijos padarinius
to prevent an ~	išvengti avarijos, užkirsti avarijai kelią
to remove the consequences of an ~	pašalinti avarijos padarinius

ACCOUNTING, n. **apskaita**

nuclear material ~	branduolinių medžiagų apskaita
~ records	branduolinių medžiagų apskaitos dokumentai
examination of ~ records	branduolinių medžiagų apskaitos dokumentų patikrinimas
~ report	branduolinių medžiagų apskaitos ataskaita

Valstybės ruošiamą ir Tarptautinei Atominės Energetikos Agentūrai pateikiamą ataskaitą apie branduolinių medžiagų apskaitą ir įvykusius pasikeitimus per laikotarpį nuo praeitos ataskaitos.

ACCURACY, n. **tikslumas**

~ of measurements	matavimų tikslumas
-------------------	--------------------

Skirtumas tarp apskaičiuotosios ir tikrosios branduolinių medžiagų kiekio vertės.

ACTINIDES, ACTINOIDES, n.

aktinoidai

Sunkiųjų radioaktyviųjų cheminių elementų grupė nuo torio (Th) iki lorensio (Lr).

ACTIVATION, n.

aktyvacija

Procesas, kurio metu patvarieji (neradioaktyvūs) izotopai virsta radioaktyviaisiais izotopais.

~ analysis

aktyvacinė analizė,
radioaktyvacinė analizė

Medžiagų kokybinės ir kiekybinės sudėties nustatymas iš sužadintų branduolių radioaktyviojo spinduliavimo.

~ cross-section

aktyvacijos skerspjūvis

Dydis, rodantis radioaktyviųjų izotopų susidarymo galimybę.

ACTIVITY, n.

aktyvumas, radioaktyvumas.

Radioaktyviųjų skilimų skaičius medžiagoje per tam tikrą laiko tarpą.

ACUTE, adj.

ūmus, staigus

~ effect

staigusis poveikis

Staigios vienkartinės apšvitos radioaktyviosiomis medžiagomis simptomai.

~ exposure

staigioji apšvita

Trumpas vienkartinis apšvitinimas radioaktyviaja medžiaga.

AGREEMENT, n.

susitarimas, sutartis

bilateral cooperation ~

dvišalė bendradarbiavimo sutartis

Susitarimas dėl bendradarbiavimo taikaus branduolinių medžiagų panaudojimo srityje, paprastai sudaromas tarp valstybės, tiekiančios branduolines medžiagas, specialią įrangą ir technologijas, ir jas gaunančios valstybės.

bilateral ~

dvišalis susitarimas

(full scope safeguards ~)

dėl branduolinės saugos nuostatų
taikymo visoms branduolinės veiklos
sritims

safeguards ~

branduolinių medžiagų saugos sutartis,
susitarimas dėl garantijų

Susitarimas tarp Tarptautinės Atominės Energetikos Agentūros (TATENA) ir vienos valstybės ar valstybių grupės dėl branduolinių medžiagų saugos nuostatų taikymo.

trilateral safeguards ~

trišalė branduolinių
medžiagų saugos sutartis

Susitarimas tarp TATENA ir dviejų valstybių, iš kurių kiekviena gali būti branduolinių medžiagų ar technologijų tiekėja ar gavėja, numatantis saugos nuostatų taikymą branduolinėms medžiagoms ir įrangai, tiekiamai pagal tų valstybių dvišalius susitarimus.

safeguards ~ pursuant to
Non-Proliferation Treaty

branduolinių medžiagų
saugos sutartis laikantis Branduolinių
ginklų neplatrinimo sutarties nuostatų

Dvišalis susitarimas tarp TATENA ir valstybės dėl branduolinės saugos principų taikymo laikantis Branduolinių ginklų neplatrinimo sutarties nuostatų.

compliance with safeguards ~

branduolinių medžiagų saugos
susitarimo laikymasis

ALBEDO, n.; syn. BACKSCATTER FACTOR

albedas, atgalinės sklaidos koeficientas

Reflektoriaus atspindėtų (atgal į reaktorių gražintų) ir į reflektorių patekusių neutronų santykis.

ANALYSIS, n.

analizė

absorbtion ~

Analizė, pagrįsta spinduliuotės absorpcijos matavimu.

absorbcinė analizė

consequence ~

Hipotetinė galimos avarijos pasekmių analizė.

pasekmių analizė

chemical ~

cheminė analizė

gravimetric ~

Kiekybinė analizė, pagrįsta tiriamojo komponento atskyrimu ir svėrimu.

gravimetrinė analizė, svorio analizė

isotopic ~

Cheminė analizė, kuriai atlikti naudojami radioaktyvieji izotopai.

izotopinė analizė

neutron absorption ~

Elementinė analizė, pagrįsta neutronų absorbcija ar sklaida tiriamų elementų branduoliuose.

neutroninė absorbcinė
analizė

neutron activation ~

Elementinė analizė, pagrįsta medžiagos radioaktyvumo matavimu ją apšvitinus neutronų srautu.

neutroninė aktyvacinė analizė

risk ~

rizikos faktorių analizė

safety ~

saugos analizė

ALPHA, n.

alfa

~ particle

dalelė

~ decay, ~ disintegration

Radioaktyviojo atomo branduolio virsmas, kurio metu išspinduliuojama alfa dalelė.

alfa skilimas

~ particle radiation	alfa dalelių spinduliuotė
~ rays	alfa spinduliuotė
to emit ~ particles	spinduliuoti, skleisti alfa daleles

ANOMALY, n.

TATENA reikalavimų nesilaikymas, pažeidimas

to detect an ~	pastebėti, rasti pažeidimą
to report an ~	pranešti apie pažeidimą

AREA, n.

teritorija, vietovė, zona

controlled ~ Teritorija, kurioje būtina taikyti radiacinės saugos priemonės norint išvengti galimos žmonių apšvitos bei aplinkos taršos radioaktyviosiomis medžiagomis, arba jį riboti.	kontroliuojama zona, teritorija
exclusion ~ Teritorija aplink branduolinį objektą ar kitą spinduliuotės šaltinį, į kurią pašaliečiams patekti draudžiama.	draudžiama zona, teritorija
off-site ~	teritorija už branduolinio objekto ribų.
~ survey Viena iš stadijų renkant tinkamą vietą radioaktyviųjų atliekų laidojimo aikštelės statybai.	teritorijos apžiūra

ASSAY, n.

branduolinių medžiagų analizė, tyrimas

Matavimas, kuriuo nustatomas branduolinių medžiagų kiekis ir sudėtis tiriamose medžiagose.

non-destructive ~	analizė nepažeidžiant bandinio
passive ~	pasyvioji analizė

ASSEMBLY, n.; syn. BUNDLE

rinklė

fuel ~, fuel bundle	branduolinio kuro rinklė
---------------------	--------------------------

ASSESSMENT, n.

(į)vertinimas

environmental impact ~	poveikio aplinkai įvertinimas
performance ~	sistemos dalies saugos įvertinimas

safety ~

visos sistemos (*ppr.* radioaktyviųjų atliekų kapinyno) saugos įvertinimas

ASSURANCE, n.

1.garantija, patvirtinimas

~ of non-diversion

saugos susitarimo laikymosi garantija

TATENA pateikiama išvada, kuria patvirtinama, jog Agentūros atlikto nepriklausomo ir objektyvaus tyrimo metu nenustatyta jokių branduolinių medžiagų saugos susitarimo pažeidimų, pvz., branduolinių medžiagų panaudojimo kariniams tikslams atvejų.

2.užtikrinimas

safeguards quality ~

tinkamo saugos susitarimo vykdymo užtikrinimas

ATOM, n.

atomas

daughter ~, product ~

antrinis atomas

excited ~

sužadintasis atomas

fissile ~, fissionable ~

dalusis, skilusis atomas

heavy ~

sunkusis atomas

ionized ~

jonizuotasis atomas

parent ~

pirminis, kilminis atomas

radioactive ~

radioaktyvusis atomas

ATOMIC, a.

atominis, atomo

~ concentration

atominė koncentracija

~ energy

atominė energija

~ mass, relative ~ mass,

~ weight

santykinė atominė masė

~ nucleus

atomo branduolys

~ number, charge number,
proton number

atominis skaičius

Protonų skaičius atomo branduolyje.

AUDIT, n.

auditas

Branduolinės įmonės veiklos patikrinimas. Ši sąvoka apima apskaitos ir eksploatacijos dokumentų patikrinimą, jų palyginimą, įmonės dokumentų ir valstybės pateiktų ataskaitų ir pranešimų palyginimą, branduolinių medžiagų atsargų dokumentacijos patikrinimą.

AUTHORIZATION, n.

įgaliojimas, įgaliojimo suteikimas

Priežiūros institucijos branduolinei įmonei suteikiamas raštiškas leidimas užsiimti tam tikra apibrėžta veikla. Įgaliojimas gali būti išduotas trumpesniai laikui nei licencija.

AUTORADIOGRAPHY, n.

autoradiografija, radioautografija

1. Paviršiaus radioaktyvumo žemėlapių sudarymas. Šis metodas dažnai naudojamas atliekant biocheminius ir genetinius tyrimus.

2. Radioaktyviųjų medžiagų naudojimas kietųjų medžiagų paviršiams tirti.

BACKFILL, n.

užpildas

Medžiaga, kuria užpildomos iškasinės radioaktyviųjų medžiagų kapinyno dalys (požeminės šachtos, gręžiniai), po to, kai ten patalpinamos radioaktyviosios atliekos.

BACKSCATTER, n.

atgalinė sklaida, grįžtamoji sklaida

Metodas, naudojamas identifikuojant medžiagas arba nustatant medžiagos dangos storį, matuojant į medžiagą nukreiptą ir jos atspindėtą spindulių srautą.

~ factor, *syn.* ALBEDO

atgalinės sklaidos koeficientas

Reflektoriaus atspindėtų (atgal į reaktorių gražintų) ir į reflektorių patekusių neutronų santykis.

BARRIER, n.

kliūtis, užtvara, barjeras

fission ~

dalijimosi barjeras

intrusion ~

apsauginės užtvaros

Užtvaros, įrengtos radioaktyviųjų medžiagų kapinyno teritorijoje, saugančios, kad į ją nepatektų pašaliniai žmonės, gyvuliai ir pan.

multiple ~s

kompleksinės užtvaros

Užtvarų sistema, sauganti nuo radioaktyviųjų nuklidų pasklidimo už radioaktyviųjų medžiagų kapinyno ribų.

natural ~

gamtinis barjeras, gamtinė kliūtis

Gamtinės kliūtys radioaktyviųjų medžiagų kapinyno teritorijoje, saugančios nuo jų pasklidimo į aplinką.

nuclear ~

branduolinis barjeras

BATCH, n.

partija, siunta

Vienodas savybes turinčių branduolinių medžiagų partija, naudojama kaip branduolinių medžiagų apskaitos vienetas. Tokios partijos pavyzdžiai gali būti: kuro rinklė; urano heksafluorido cilindras; kelios statinės urano dioksido pudros, turinčios vienodas savybes, ir pan.

BECQUEREL (Bq), n.

bekerelis

Tarptautinės vienetų sistemos radioaktyviosios medžiagos aktyvumo vienetas. Vienas bekerelis lygus vienam branduolio skilimui per sekundę.

BETA, n.

beta

~ counter beta dalelių skaitiklis

~ decay, ~ particle decay,

~ disintegration

beta skilimas

Beta dalelės išspinduliavimas iš radioaktyviojo atomo branduolio.

~ gauge

beta matuoklis

Prietaisas, naudojantis beta spinduliuotę medžiagų storio ar tankio matavimui.

~ particle

beta dalelė

~ radiation, ~ rays

beta spinduliuotė

BITUMEN, n.

bitumas

Rišamoji medžiaga, naudojama mažo ir vidutinio aktyvumo radioaktyviųjų atliekų tvirtinimui ir imobilizavimui.

BITUMINIZATION, n.

bitumavimas

Radioaktyviųjų atliekų imobilizavimas ir tvirtinimas maišant jas su bitumu.

BLANKET, n.

atgaminimo zona

Branduolinio reaktoriaus aktyviosios zonos konstrukcijos dalis.

BONESEEKER, n.

Radioaktyviosios medžiagos, besikaupiančios daugiausia kaulų audinyje.

BORON, n.

boras

~ chamber

boro kamera

BREEDER, BREEDER REACTOR n.

dauginimo reaktorius

Reaktorius, gaminantis daugiau skilusių branduolių, nei jų sunaudojantis.

fast ~ reactor

greitųjų neutronų dauginimo reaktorius

BUFFER, n.

apsauginis sluoksnis, amortizacinis sluoksnis

Papildomas specialus sluoksnis aplink radioaktyviųjų atliekų paketą, saugantis nuo gruntinių vandenių patekimo į radioaktyviųjų atliekų konteinerį ir mažinantis radioaktyviųjų nuklidų pasklidimą į aplinką.

~ zone *tr.* exclusion area

BULK HANDLING FACILITY *tr.* FACILITY

BULK STORAGE FACILITY *tr.* FACILITY

BUNDLE, FUEL BUNDLE *tr.* ASSEMBLY

BURIAL, n.

radioaktyviųjų atliekų laidojimas

~ ground

radioaktyviųjų atliekų kapinynas

Pastaba: šiuo metu vietoj šio termino dažniau vartojamas terminas **near surface disposal site**.

BURN-UP, n.

išdegimas, išdega

Suskilusių branduolinio kuro atomų kiekis.

BUSHING, n.

įvorė

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

compression ~

spaudimo įvorė

expansion ~

plėtimo įvorė

CALORIMETRY, n.

kalorimetrija

Sugeriamo ar išskiriamo šilumos kiekio matavimo būdų visuma.

CANISTER, n.

dėtuve

Specialus sandarus ir užplombuotas konteineris, kuriame laikomas panaudotas branduolinis kuras arba sustikintos didelio aktyvumo radioaktyviosios atliekos.

CAPTURE, n.

pagava

neutron ~

neutronų pagava

Procesas, kurio metu su atomo branduoliu susidūręs neutronas yra jo absorbuojamas.

unreported ~	nepraneštas branduolinių medžiagų kiekio pakitimas
unreported ~ of the composition of nuclear material	nepraneštas branduolinių medžiagų sudėties pakitimas
unreported ~ of design of a nuclear installation	nepraneštas branduolinio objekto konstrukcijos pakitimas
unreported ~ of operation of a nuclear installation	nepranešti branduolinio objekto darbo pakitimai

CHARGE HOLES, n.; syn. CHARGE TUBES

įkrovos, kuro pakrovimo kanalai

Angos, per kurias pakraunamas arba iškraunamas reaktoriaus kuras.

COEFFICIENT, n.

koeficientas

atomic attenuation ~	atominis silp(nin)imo koeficientas
linear attenuation ~	ilginis silp(nin)imo koeficientas
mass attenuation ~	masinis silp(nin)imo koeficientas
mass ~ transfer coefficient	masinis energijos perdavos koeficientas
molar attenuation ~	molinis silp(nin)imo koeficientas
diffusion ~ for neutron fluence rate	neutronų įtėkio spartos difuzijos koeficientas

CLADDING, n.

klojinys

graphite ~ grafito klojinys
RBMK-1500 reaktoriuje grafito klojinys naudojamas kaip lėtiklis ir neutronų reflektorius. Jis sumažina branduolio skilimo metu išspinduliuotų neutronų energiją ir trukdo neutronams išlėkti už reaktoriaus aktyviosios zonos ribų.

CLOSE DOWN, v.; syn. DECOMMISSION

sustabdyti, uždaryti

to ~ a nuclear facility	uždaryti branduolinį objektą, įmonę
-------------------------	-------------------------------------

CLOSED DOWN, adj.

sustabdytas, uždarytas

~ facility

uždarytas branduolinis objektas, įmonė;
sustabdytas branduolinis objektas, įmonė;

CLOSEOUT, n.

uždarymas

Urano kasyklos ar urano rūdos perdirbimo įmonės uždarymas.

CLOSURE, n.

kapinyno uždarymas, kapinyno eksploatacijos pabaiga

Radioaktyviųjų medžiagų kapinyno uždarymas pasibaigus jo eksploataavimo laikui.

permanent ~

galutinis uždarymas

COLLECTIVE DOSE *fr.* DOSE

COMMISSION, v.

pradėti eksploatuoti; paleisti

to ~ a nuclear facility

pradėti branduolinio objekto, įmonės eksploataciją

to ~ a nuclear power plant

pradėti atominės elektrinės eksploataciją

to ~ a nuclear reactor

paleisti branduolinį reaktorių

to ~ a radioactive waste management facility

pradėti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įmonės eksploataciją

to put a reactor out of ~,
to decommission a reactor

sustabdyti, uždaryti
branduolinį reaktorių

COMMISSIONING, n.

eksploatacijos pradžia, atidavimas eksploatuoti; paleidimas

Procesas, kurio metu jau pastatyto branduolinio objekto ar įmonės sistemos ir dalys yra paruošiamos veikti, ir tikrinama, ar jos atitinka projekte numatytus kriterijus ir saugos reikalavimus.

~ of a nuclear facility

branduolinio objekto eksploatacijos pradžia, atidavimas eksploatuoti

~ of a nuclear reactor

branduolinio reaktoriaus paleidimas

COMPACTION, n.

slėgimas, presavimas

in drum ~

presavimas statinėje

Radioaktyviųjų atliekų presavimas jų laikymui skirtoje statinėje, kol ji pakankamai pripildoma.

fr. t.p. DRUM CRUSHING

COMMITTED DOSE *tr.* DOSE

CONDITIONING, n.

(radioaktyviųjų atliekų) galutinis apdorojimas

Operacijos, atliekamos gaminant radioaktyviųjų atliekų paketus, tinkamus gabenimui, saugojimui ir laidojimui. Galutinio apdorojimo proceso metu radioaktyviosios atliekos gali būti kietinamos, talpinamos į konteinerius, ir, jei to prireikia, į papildomas talpykles.

CONFINEMENT, n

1.sandarinimas

Radioaktyviųjų atliekų sandarus laikymas neleidžiant joms pasklisti į aplinką.

2. avarijos lokalizavimas

accident ~ system (ACS)

avarijų lokalizavimo sistema (ALS)

CONTAIN, v.

riboti, lokalizuoti, kontroliuoti

to ~ an accident

lokalizuoti avariją, riboti avarijos padarinius

to ~ radiation

lokalizuoti, kontroliuoti radiaciją

CONTAINER, n.

konteineris, talpintuvas

radioactive waste ~,
waste ~

radioaktyviųjų atliekų
konteineris, talpintuvas

CONTAINMENT, a.

1.apsauginis reaktoriaus gaubtas

2.integralioji saugos sistema

Sistemos ir konstrukcijos (tarp jų ir apsauginis reaktoriaus gaubtas), saugančios nuo radioaktyviųjų nuklidų pasklidimo už reaktoriaus ribų. Ši plati sąvoka taip pat apima ir branduolinio objekto įrangos, duomenų, talpyklose laikomų branduolinių medžiagų apsaugą, teritorijos ir vidaus patalpų kontrolę.

CONTAMINATE, v.

užteršti

to ~ by/with

radioactive materials

užteršti radioaktyviosiomis
medžiagomis

CONTAMINATED, adj.

užterštas

~ area

užteršta teritorija, vietovė

~ zone

užteržta teritorija, zona

CONTAMINATION, n.
tarša

high ~

didelė tarša

low ~

maža tarša

nuclear ~

branduolinė tarša, tarša branduolinėmis medžiagomis

radioactive ~

radiacinė tarša

severe ~

ypač didelė tarša

widespread ~

didelių plotų, didelėje teritorijoje pasklidusi tarša

~ level

taršos lygis

to reduce ~

(su)mažinti taršą

CONTROL, n.

priežiūra, kontrolė

institutional ~

institucinė priežiūra

Branduolinio objekto priežiūra, vykdoma įstatymų numatytos institucijos ar tarnybos.

subsequent ~

tolesnė priežiūra

Ilgalaikės apsaugos priemonės, pvz. žemės naudojimo apribojimai, kuriomis siekiama užtikrinti uždaryto radioaktyviųjų atliekų kapinyno saugumą.

CONTROL ROD, n. usu. pl

valdymo strypas

Prietaisas, kuriuo kontroliuojamas branduolinių reakcijų intensyvumas reaktoriuje.

to insert the ~s

įleisti valdymo strypus

to withdraw, to pull out the ~s

ištraukti valdymo strypus

CONTROLLED AREA tr. AREA

CONVERSION, n.

konversija

uranium ~ plant

urano konversijos gamykla

~ time

konversijos periodas

COOLANT, n**aušalas, aušiklis, (dažnai) šilumnešis**

Skystis, dujos ar kita medžiaga, naudojama branduoliniam reaktoriui aušinti.

~ is circulated

aušalas cirkuliuoja

COOLING LOOPS, n.**aušinimo kilpos**

Vamzdynai, kuriais teka aušalas.

~ loops

aušinimo kilpos

COOLING POOL, COOLING POND, n.**panaudoto kuro baseinas**

Vandens pripildyta talpykla, kurioje laikomas panaudotas radioaktyvusis kuras, kol jo aktyvumas sumažėja iki reikiamo lygio.

COOLING TOWER, n.**aušinimo bokštas****CORE, REACTOR CORE n.****reaktoriaus aktyvioji zona**

Centrinė branduolinio reaktoriaus dalis, kurioje sumontuotas branduolinis kuras ir neutronų lėtiklis.

COUNTER, n.**skaitiklis**

alpha ~

alfa dalelių skaitiklis

beta ~

beta dalelių skaitiklis

coincidence ~

sutapčių skaitiklis

gamma-ray ~

gama skaitiklis

Geiger-Muller ~

Geigerio ir Miulerio skaitiklis

ion ~

jonų skaitiklis

neutron ~

neutronų skaitiklis

neutron coincidence ~

neutronų sutapčių skaitiklis

nuclear radiation ~

branduolinės spinduliuotės skaitiklis

fuel bundle ~,
fuel assembly ~

kuro rinklių skaitiklis

COUNTERMEASURE n., usu. pl

avarijos padarinių likvidavimo priemonės

CRITICAL MASS, n.

kritinė masė, kritiniai matmenys

Sąlygos, kuriomis grandininė branduolinė reakcija tampa savaimine.

CRITICALITY, n.

kritiškumas

CURIE, (Ci) n.

kiuris

Nesisteminiis radioaktyviojo izotopo aktyvumo vienetas.

CURIUM, (Cm) n.

kiuris

Radioaktyvusis dirbtinis cheminis elementas.

CYCLE, n.

ciklas

~ of operation

atominės elektrinės darbo
ciklas

CYCLOTRON, n.

ciklotronas, ciklinis greitintuvas

Elektringųjų dalelių greitintuvas.

DECAY, n.; syn. DISSINTEGRATION, SPLITTING

1.skilimas, dalijimasis

Vienų nuklidų spontaniškas virsmas kitais nuklidais.

alpha (-particle) ~

alfa skilimas

beta (-particle) ~

beta skilimas

half-~

pusinis skilimas

gamma ~

gama skilimas

neutron ~

neutrono skilimas

radioactive ~ radioaktyvusis skilimas

spontaneous ~ savaiminis skilimas

~ constant
Radionuklido branduolio skilimo tikimybė per laiko vienetą. skilimo konstanta

~ chain skilimų grandinė

~ energy skilimo energija

~ heat skilimo šiluma

2. irimas

~ of radioactive waste radioaktyviųjų atliekų irimas

DECOMMISSION, v.

sustabdyti, uždaryti, nutraukti eksploataciją

to ~ a nuclear facility nutraukti branduolinio objekto eksploataciją

to ~, to shut down
a nuclear reactor sustabdyti, uždaryti branduolinį reaktorių

DECOMMISSIONING, n.

uždarymas, sustabdymas, eksploatacijos nutraukimas

phased ~ palaipsnis uždarymas,
palaipsnis eksploatacijos
nutraukimas

~ option eksploatacijos nutraukimo
metodas
Vienas iš kelių galimų branduolinio objekto veiklos nutraukimo būdų.

~ phase uždarymo, eksploatacijos
nutraukimo etapai

DECONTAMINATION, n.

deaktyvacija, tardos mažinimas, tardos (pa)dašinimas

area ~ tam tikros teritorijos,
vietovės užterštumo
mažinimas

~ factor deaktyvacijos koeficientas

Santykis tarp buvusio taršos lygio ir taršos lygio po deaktyvacijos.

DEFENCE IN DEPTH, n.

daugiazonė sauga

Kelių saugos priemonių taikymas vienu metu.

DEPLETED URANIUM, n.

išsodrintasis uranas

DEPOSITS, n.

nuosėdos

radioactive ~

radioaktyviosios nuosėdos

~ settled on surfaces

ant kūnų paviršių
nusėdusios radioaktyviosios
nuosėdos

DESIGN, n.

konstrukcija, projektas

~ basis accident

projektinė avarija

~ life

numatytoji eksploatacijos
trukmė

Projekte numatytas laikotarpis, kuriuo branduolinė įmonė ir jos įranga turi veikti pagal visus techninius ir saugos reikalavimus.

DETECTION, n.

(pažeidimo) nustatymas

TATENA inspektorių išvada, jog buvo pažeistos branduolinių medžiagų saugos taisyklės - nustatomas branduolinių medžiagų dingimo ar neteisėto panaudojimo faktas.

~ probability

pažeidimų nustatymo
tikimybė

~ time

pažeidimui nustatyti
skirtas laikas

DETECTOR, n.

matuoklis, detektorius

contamination ~

radioaktyviojo užteštumo matuoklis

neutron ~

neutronų detektorius

DEUTERIUM (D), n.

deuteris, sunkusis vandenilis

DISPOSAL, n.

(radioaktyviųjų atliekų) laidojimas

deep-sea ~

gelminis radioaktyviųjų
atliekų laidojimas

Radioaktyviųjų atliekų kontaineriuose laidojimas ant vandenyno ar jūros dugno.

direct ~

neperdirbto panaudoto kuro laidojimas

geological ~

geologinis radioaktyviųjų
atliekų laidojimas

near-surface ~

paviršinis radioaktyviųjų
atliekų laidojimas

Mažo ir vidutinio aktyvumo radioaktyviųjų atliekų laidojimas paviršiniame žemės sluoksnyje.

seabed ~

radioaktyviųjų atliekų
laidojimas jūros dugno
nuosėdiniuose sluoksniuose

sub-seabed ~

radioaktyviųjų atliekų
laidojimas jūros dugno
pamatinėse uolienose

~ site, *syn.* REPOSITORY

radioaktyviųjų atliekų kapinynas

DOSE, n.

DOZĖ

absorbed ~

sugertoji dozė

accumulated radiation ~
ambient ~ equivalent

sukauptoji radiacinė dozė
ambientinė lygiavertė dozė

average mammary glandular ~

krūtų vidutinė dozė

Mamografinių tyrimų metu gaunama krūtų vidutinė sugertoji dozė.

avertable ~

išvengtoji dozė

Skirtumas tarp apšvitos dozės, kuri gaunama nesiimant apsaugos priemonių, ir jų imantis.

collective ~

kolektyvinė dozė, bendroji dozė

Bendra grupės žmonių ar gyventojų dalies apšvitos dozė.

collective effective ~ Grupės žmonių ar gyventojų dalies individualių efektinių dozių suma.	kolektyvinė efektinė dozė
committed ~ Sukauptoji efektinė dozė ir/arba sukauptoji lygiavertė dozė.	sukauptoji dozė
committed absorbed ~	sukauptoji sugertoji dozė
committed effective ~	sukauptoji efektinė dozė
committed equivalent ~	sukauptoji lygiavertė dozė
effective ~ Lygiavertė dozė, pakoreguota atsižvelgiant į žmogaus organų ar audinių jautrį jonizuojančiajai spinduliutei.	efektinė dozė
equivalent ~ Sugertoji dozė, pakoreguota atsižvelgiant į jonizuojančiosios spinduliuotės biologinio poveikio ypatumus.	lygiavertė dozė
organ ~ Vidutinė dozė žmogaus kūno audinyje arba organe.	organo dozė
personal ~ equivalent	individualioji lygiavertė dozė
projected ~ Dozė, kuri būtų gauta, jei nebūtų imatasi jokių apsaugos priemonių.	prognozuojamoji dozė
radiation ~	radiacinė dozė
~ limit Leistina apšvitos dozė, kuri neturi būti viršyta.	leistinos dozės ribos

DOSIMETER, n.

dozimetras

thermoluminescent ~	termoluminescencinis dozimetras
electrostatic pocket ~	elektrostatinis nešiojamasis dozimetras

DOWNCOMERS, n. pl.

nuvedimo vamzdžiai

RBMK reaktoriaus cirkuliacinio kontūro konstrukcijos dalis.

DROP TEST, n.

smūgio bandymas, tvirčio bandymas

Bandymas, kurio metu radioaktyviųjų atliekų konteineris metamas iš tam tikro aukščio, kad būtų nustatytas jo atsparumas smūgiui.

DRUM, n.

1.(radioaktyviųjų atliekų) statinė

Talpyklė radioaktyviųjų atliekų gabenimui.

DRUM CRUSHING, n.

presavimas

Statinės su radioaktyviosiomis atliekomis presavimas. Kelios supresuotos statinės dedamos į didesnę talpą.

fr. t.p. in drum compaction

DRUM SEPARATOR, SEPARATOR DRUM, n.

būgninis separatorius

Branduolinio reaktoriaus konstrukcijos dalis.

EFFECTIVE, adj.

1. efektyvusis

~ kilogram

efektyvusis kilogramas

Specialus vienetas, naudojamas branduolinių medžiagų saugos srityje.

2. efektinis

~ dose

efektinė dozė

EFFLUENTS n.

išmetalai, išlakos; nuotekos

gaseous ~

dujų išmetalai

radioactive ~

radioaktyvieji išmetalai

solid ~

kietieji išmetalai

liquid ~

radioaktyviosios nuotekos

~ discharge

išmetalų emisija

~ producer

išmetalų šaltinis

to discharge ~

paskleisti išmetalus

to produce ~

išskirti, gaminti išmetalus

~ escape

išmetalai pasklinda

(from a containing space)

(už talpyklos ribų)

ELECTRON, n

elektronas

positively charged ~

teigiamo krūvio elektronas

rest mass of ~

elektrono rimties masė

ELEMENTARY, adj.

elementarusis

~ charge

elementarusis krūvis

EMANATION, n.

emanacija

Radioaktyviųjų dujų išsiskyrimas yrant kietosioms radioaktyviosioms medžiagoms,

to retain ~

sulaikyti, riboti emanaciją

EMBANKMENT, n.

užtūra, pylimas, damba

Užtvara, dažniausiai žemių pylimas, kuria aptveriamos ir sulaikomos skystos ir kietos radioaktyviosios atliekos.

EMBEDDING, n.

(kietųjų atliekų) tvirtinimas

Kietųjų radioaktyviųjų atliekų (pvz. metališkųjų medžiagų) imobilizavimas ir tvirtinimas patalpinant jas rišamojoje medžiagoje ir taip suteikiant joms pakavimui tinkamą pavidalą.

EMERGENCY, n.

avarija, gedimas

~ cooling

avarinis aušinimas

~ cooling system

avarinio aušinimo sistema

~ plan

avarijos padarinių
likvidavimo planas

~ reference level

laikinas didžiausias taršos
radioaktyviosiomis medžiagomis lygis

Maisto produktų bei geriamojo vandens taršos radioaktyviosiomis medžiagomis lygis, nustatomas atskiru potvarkiu atsižvelgiant į įvykusios atominės elektrinės avarijos lygį.

EMPLACEMENT, n.

talpinimas

Radioaktyviųjų atliekų krovos talpinimas saugojimui ar laidojimui skirtoje vietoje.

ENCAPSULATION, n.

klampinimas

Išsklaidytųjų kietųjų radioaktyviųjų medžiagų (pvz. pelenų, pudros) imobilizavimas sumaišant jas su rišamąja medžiaga ir suteikiant pakavimui tinkamą pavidalą.

ENERGY, n.

energija

absorbed ~

sugertoji, absorbuotoji energija

activation ~	aktyvacijos energija
atomic ~ Sunkiųjų elementų atomų branduolių dalijimosi arba lengvųjų elementų branduolių sintezės energija.	atominė energija
average ~, mean ~	vidutinė energija
beta disintegration ~	beta skilimo energija
decay ~, disintegration ~, splitting ~ fission ~	skilimo energija branduolių dalijimosi energija
fusion ~	branduolių sintezės energija
heat ~, thermal ~	šilumos energija
maximum beta particle ~	didžiausioji beta dalelės energija
nuclear ~	branduolinė energija
nuclear reaction ~	branduolinės reakcijos energija
specific ~	savitoji energija
thermonuclear ~	termobranduolinė energija
~ imparted	perduotoji energija
linear ~ transfer	ilginė energijos perdava
mass ~ transfer coefficient	masinis energijos perdavos koeficientas
mass ~ imparted	masinė perduotoji energija
mean ~ imparted	vidutinė perduotoji energija
specific ~ imparted	savitoji perduotoji energija
<u>ENRICHED, adj.</u> prisodrintasis	
~ fuel	prisodrintasis radioaktyvusis kuras
~ uranium	prisodrintasis uranas

high ~ uranium

didelio sodrumo, stipriai
prisodrintas uranas

low ~ uranium

mažo sodrumo, maži
prisodrintas uranas

ENRICHMENT, n.
sodrinimas

~ meter

Prietaisas, kuriuo matuojama urano-235 koncentracija.

prisodrinimo matuoklis

~ plant

urano sodrinimo įmonė,

ENTOMB, v.
(pa)laidoti, užkonservuoti (radioaktyviąsias medžiagas)

ENTOMBMENT, ENTOMBMENT STRUCTURE, n.
sarkofagas

Gaubtas, kuriuo uždengiamas neveikiantis branduolinis reaktorius (pvz., Černobilio reaktorius) ar kitas branduolinis objektas.

EVALUATION, n.
įvertinimas

safeguards effectiveness ~

saugos nuostatų
veiksmingumo įvertinimas

EVAPORATION, n.
garinimas

Radioaktyviųjų atliekų apdorojimo metodas.

EXAMINATION, n.
tikrinimas, inspektavimas

IAEA ~ of accounting records

branduolinių medžiagų
apskaitos dokumentų
patikrinimas, atliekamas
TATENA inspektorių

IAEA ~ of operating records

eksploatacijos dokumentų
patikrinimas, atliekamas
TATENA inspektorių

EXEMPTION, n.

netaikymas, atleidimas nuo ko nors

~ from safeguards
branduolinių medžiagų saugos nuostatų netaikymas

to apply for ~, to request~
from safeguards
kreiptis dėl, prašyti saugos nuostatų netaikymo
Valstybė gali kreiptis į TATENA dėl saugos nuostatų netaikymo tam tikram branduolinių medžiagų kiekiui, neviršijančiam TATENA nustatytų normų.

EXPOSURE, n.

APŠVITA

Procesas, kurio metu žmogus yra apšvitinamas jonizuojančiosios spinduliuotės srauto.

chronic ~
ilgalaikė apšvita

emergency ~
Jonizuojančiosios spinduliuotės srauto poveikis žmogui įvykus radiacinei arba branduolinei avarijai.
avarinė apšvita

external ~
Išorinės jonizuojančiosios spinduliuotės srauto poveikis žmogui.
išorinė apšvita

internal ~
Jonizuojančiosios spinduliuotės srauto poveikis žmogui radioaktyviosioms medžiagoms patekus į organizmą su maistu, per odą, arba jas įkvepiant.
vidinė apšvita

medical ~
Jonizuojančiosios spinduliuotės srauto poveikis žmogui medicininės radiologinės diagnostikos ir gydymo metu, arba savanoriškai dalyvaujant medicinos moksliniuose tyrimuose.
medicininė apšvita

natural ~
Gamtinių jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių poveikis.
gamtinė apšvita

normal ~
Apšvitos kiekis esant įprastinėms branduolinių įrenginių ar jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių veikimo sąlygoms, įskaitant nedidelius gedimus ar sutrikimus, kuriuos galima kontroliuoti.
normalioji apšvita,
įprastinė apšvita

occupational ~
profesinė apšvita

potential ~
Apšvita, kurios tikimybė maža, tačiau kurią gali sukelti radiacinė avarija, įrengimų gedimas, valdymo klaidos.
potencialioji apšvita

public ~
gyventojų apšvita

~ pathways
Būdai arba keliai, kuriais apšvita pasiekia ir paveikia žmones.
apšvitos trasa

FACILITY, n.

objektas; įmonė, gamykla

bulk handling ~	nesupakuotų branduolinių medžiagų įmonė
Branduolinė įmonė, kurioje dideliais kiekiais ne talpyklose laikomos, perdirbamos ir naudojamos skystos, dujų arba biraus pavidalo branduolinės medžiagos.	
item ~	vienetinių branduolinių medžiagų įmonė
Branduolinė įmonė, kurioje branduolinių medžiagų atsargas sudaro apibrėžti jų kiekiai, pvz., kuro rinklės.	
research and development ~	mokslinių tyrimų centras
undeclared ~	slaptas branduolinis objektas
~ practice	saugios eksploatacijos principai
Principai, kurių laikomasi siekiant užtikrinti saugią objekto eksploataciją.	

FACTOR, n. **koeficientas**

absorption ~	sugerties koeficientas, absorpcijos koeficientas
effective multiplication ~	efektyvusis daugėjimo koeficientas
infinite medium multiplication ~	begalinės terpės daugėjimo koeficientas
internal conversion ~	vidinės konversijos koeficientas
multiplication ~	daugėjimo koeficientas
thermal utilization ~	šiluminių neutronų panaudojimo koeficientas

FAILURE, n. **gedimas, avarija**

FALLOUT, n. **iškritis**

radioactive ~	radioaktyviosios iškritis
---------------	---------------------------

FAST BREEDER REACTOR, n. **greitųjų neutronų reaktorius**

fr. t.p. BREEDER REACTOR

FIELD, n

1.laukas

accelerating ~	greitinimo laukas
atomic ~	atomo laukas
neutron ~	neutronų laukas
nuclear ~	branduolinis laukas
radiation ~	radiacinis laukas

2. atvira vieta, laukas

~ experiment lauko bandymai
Branduolinių medžiagų bandymai lauko sąlygomis.

3. teritorija, zona

far~ nuclear power plant (NPP) accident bendroji atominės elektrinės (AE) avarija

AE darbo sutrikimas, kai radioaktyviosios medžiagos išplinta už sanitarinės zonos ribų, ir yra viršijami didžiausi leistini taršos radioaktyviosiomis medžiagomis lygiai.

near~ NPP accident vietinė AE avarija
AE darbo sutrikimas, kai radioaktyviosios medžiagos išplinta už sanitarinės zonos ribų, bet neviršijami didžiausi leistini taršos radioaktyviosiomis medžiagomis lygiai.

FISSILE, adj.

skilusis, dalusis

~ isotope	skilusis izotopas
~ material	skilioji medžiaga
~ nucleus	skilusis branduolys
~ nuclide	skilusis nuklidas

FISSION, n.

branduolio dalijimasis, skilimas

Sunkiojo atomo branduolio skilimas į du lengvesnius atomus.

binary ~ dvidalis skilimas
induced ~ indukuotasis, priverstinis skilimas

spontaneous ~	savaiminis skilimas
~ counter	dalijimosi skaitiklis
~ energy	skilimo energija
~ fragment	dalijimosi skeveldra
~ neutron	dalijimosi neutronas
~ products	skilimo produktai
~ spectrum	skilimo spektras
~ weapon	branduolinis ginklas
~ yield	skilimo energijos išeiga
Branduolio skilimo metu išsiskiriantis energijos kiekis.	

FISSION, v.
skilti, dalintis

FIXATION, n.
fiksavimas

~ of radionuclides	radioaktyviųjų nuklidų fiksavimas
Radioaktyviųjų iškritų sulaiikymas ant jomis užteršto kieto paviršiaus užtepant dažais ar kita panašia medžiaga, ir neleidžiant joms pasklisti į aplinką.	

FLUID, n.
skystis

nuclear ~	branduolinis skystis
-----------	----------------------

FLUX, n.; syn. FLOW
srautas

electron ~, electron flow	elektronų srautas
excessive neutron ~	perteklinių neutronų srautas
ion ~, ion flow	jonų srautas
neutron ~	neutronų srautas
particle ~	dalelių srautas

FRAGMENT, n.
skeveldra

fission ~	dalijimosi skeveldra
nuclear ~	branduolio skeveldra
spallation ~	branduolio skaldymo skeveldra

FREE, adj.
laisvasis

~ atom	laisvasis atomas
~-atom cross-section	laisvojo atomo skerspjūvis
~ neutron	laisvasis neutronas

FREQUENCY, n.
1. dažnumas

~ of inspection	inspektavimo, patikrinimų dažnumas
-----------------	------------------------------------

2. dažnis

cyclotron angular ~	kampinis ciklotroninis dažnis
---------------------	-------------------------------

FRONT END (of the nuclear fuel cycle), n.

pradinė branduolinio kuro ciklo fazė

Urano rūdos kasimas, smulkinimas ir valymas, perdirbimas, prisodrinimas ir kuro elementų gaminimas.

FUEL, n.
kuras

irradiated ~	panaudotas kuras
mixed oxide ~ (MOX)	mišrusis oksidų kuras
nuclear ~, nuclear reactor ~	branduolinis kuras
nuclear ~ cycle	branduolinio kuro ciklas
spent ~ ~ assembly, ~ bundle	panaudotasis kuras kuro rinklė
~ burnout	kuro perdegimas
Avarija, kuri įyksta perdegus šilumą išskiriantiems branduolinio kuro elementams, kai aušalas neišsklaido visos kuro elementuose pagaminamos šilumos.	
~ defect, ~ failure	branduolinio kuro defektas

~ charging machine	kuro pakrovimo mašina, kuro krautuvą
<i>fr. t.p.</i> FUELLING MACHINE	
~ element <i>syn.</i> fuel pin, fuel rod, subassembly	branduolinio kuro elementas, šilumą išskiriantis elementas (ĐIEL)
~ fabrication	šilumą išskiriančių elementų gamyba
~ fabrication plant	šilumą išskiriančių elementų gamykla
~ inventory	branduolinio kuro atsargos
~ pellets	kuro tabletės
~ pin, ~rod <i>syn.</i> fuel element	šilumą išskiriantis elementas (ŠIEL)
~ processing plant	branduolinio kuro perdirbimo gamykla
~ rod <i>fr.</i> fuel pin	
to charge, load nuclear ~	pakrauti branduolinį kurą
to insert, lower ~ rods, ~ pins	įleisti šilumą išskiriančius elementus
to withdraw ~ rods, ~ pins	ištraukti šilumą išskiriančius elementus

FUELLING, n., syn. LOADING
kuro pakrovimas

FUELLING MACHINE, n.
kuro krautuvą

FUSION, n.
sintezė
nuclear ~

thermonuclear ~

to initiate ~ reaction

branduolių sintezė

termobranduolinė sintezė

sukelti branduolių sintezės
reakciją

GAMMA, n.

gama

~ rays

gama spinduliuotė

~ emitter

gama spinduolis

high resolution

~ ray spectrometry

didelės skiriamosios gebos
gama spektrometrija

GAS, n.

dujos

compressed ~

suspaustosios dujos

inert ~, noble ~,
rare ~

inertinės dujos

liquefied ~

suskystintosios dujos

neutron ~

neutroninės dujos

radioactive ~

radioaktyviosios dujos

~-cooled reactor

dujomis aušinamas
branduolinis reaktorius

~ diffusion

dujų difuzija

~ liquefaction,

~ liquation

dujų skystinimas

GASEOUS, adj.

dujų, dujinis

~ state

dujinė būseną

~ corrosion

Sausų aplinkos dujų sukelta korozija.

dujinė korozija

~ waste

radioaktyviosios dujinės
atliekos

Oro arba dujų srautai, kuriuose yra radioaktyviųjų nuklidų.

GEIGER-MULLER (GM) COUNTER, n.

Geigerio ir Miulerio skaitiklis

GEOLOGICAL, n.

geologinis

~ barrier

geologinis, gamtinis barjeras

Gamtinė kliūtis, sulaikanti arba pristabdanti radionuklidų judėjimą ir pasklidimą į aplinką.

~ repository

geologinis kapinynas

Radioaktyviųjų atliekų kapinynas, paprastai įrengiamas kelių šimtų metrų gylyje tvirtame geologiniame sluoksnyje.

GLOVE-BOX, n.

karštoji kamera

Speciali kamera darbui su radioaktyviosiomis medžiagomis, apsauganti dirbantį nuo apšvitinimo.

GRABBER, n.

griebtuvas

Reaktoriaus kuro krautuvo konstrukcijos dalis.

~ control mechanism

griebtuvo valdymo įrenginys

~ jaws

griebtuvo žnyplės

GRAPHITE, n.

grafitas

nuclear grade ~

pakankamai grynas grafitas, kurį galima naudoti reaktoriuje kaip lėtiklį

~ cladding, ~ stack

grafito klojinys

RBMK reaktoriaus aktyviosios zonos konstrukcijos dalis.

~ moderator

grafito (grafitinis) lėtiklis

~ rods

grafito strypai

~ stack *tr.* ~ cladding

GRAY (Gy), n.

grėjus

Tarptautinės vienetų sistemos jonizuojančiosios spinduliuotės sugertosios dozės matavimo vienetas.

HALF-LIFE, n.; syn. HALF-LIFE PERIOD

pusamžis, pusėjimo trukmė

Laikas, per kurį suskyla pusė radioaktyviojo nuklido ir jo aktyvumas dvigubai sumažėja.

HAZARD, n.

pavojus

radioactive contamination ~

radiacinės taršos pavojus

HAZARDOUS, adj.

pavojingas

~ radioactive waste

pavojingos radioaktyviosios
atliekos

HEAD, n.

gaubtas

reactor vessel ~

reaktoriaus gaubtas

HEADER, n.

kolektorius

distribution ~

skirstomasis kolektorius

pressure ~

slėgio kolektorius

suction ~

įsiurbimo kolektorius

HEAT, n.

šiluma

absorbed ~

sugertoji, absorbuotoji šiluma

decay ~, fission ~

skilimo šiluma

fusion ~, melting ~

lydymosi šiluma

ionization ~

jonizacijos šiluma

melting ~

lydymosi šiluma

reaction ~

reakcijos šiluma

solidification ~

kietėjimo šiluma

energy

šilumos energija

to absorb ~

sugerti šilumą

to generate, produce ~

generuoti, gaminti d̄ilum̄

to radiate ~

spinduliuoti, skleisti d̄ilum̄

HEAVY, adj.
sunkusis

~ atom

sunkusis atomas

~ isotope

sunkusis izotopas

~ nucleus

sunkusis branduolys

~ water

sunkusis vanduo

~ water reactor

sunkiojo vandens reaktorius

HEEL, n.

likinys

Branduolinių medžiagų kiekis, paprastai liekantis konteineryje jį iškrovus.

HETEROGENEOUS, adj.
heterogeninis

~ reactor

heterogeninis reaktorius

HIDDEN, adj.

slepiamas, slaptas

~ inventory

slepiamos branduolinės medžiagos

Branduolinių medžiagų kiekis, kurio neleidžiama patikrinti ir pamatuoti.

HOMOGENEOUS, adj.
homogeninis

~ reactor

homogeninis reaktorius

HIGH, adj.

stiprus, intensyvus, didelis; greitas

~ enriched uranium

stipriai prisodrintas uranas

~ level radiation

intensyvioji spinduliuotė

~ level radiation source

intensyviosios
spinduliuotės šaltinis

~ level waste

didelio radioaktyvumo atliekos

~ level waste tank	didelio radioaktyvumo atliekų talpykla
~ speed charged particle	greitoji elektringoji dalelė
~ speed elektron	greitasis elektronas
~ speed neutron	greitasis neutronas
~ speed neutron fission cross-section	greitųjų neutronų dalijimosi skerspjūvis
~ resolution gamma ray spectrometry	didelės skiriamosios gebos gama spektrometrija
~ temperature gas-cooled reactor	aukštos temperatūros dujomis aušinamas reaktorius

HOLDUP, n.

1. likutinis kiekis

Įrengimuose po branduolinio objekto uždarymo liekančios branduolinės medžiagos.

2. darbo ciklo kiekis

Branduolinių medžiagų kiekis konkrečiu metu veikiančio branduolinio objekto įrengimuose.

HOST MEDIUM, n.; syn. HOST ROCK

Stabilus geologinis darinys, kuriame įrengtas radioaktyviųjų atliekų kapinynas.

HOST ROCK *fr.* HOST MEDIUM

HOT, n.

karštasis

~ atom, high-energy atom	karštasis atomas
~ cell Kamera, sauganti nuo apdvitos, kurioje galima laikyti ar perdirbti radioaktyviasias medžiagas	karštoji kamera, apsauginė kamera
~ particles Radioaktyviosios dalelės, kurių savitasis aktyvumas yra didelis.	karštosios dalelės
~ spot Plotas ar vieta, kurioje radioaktyvioji tarša didesnė nei gretimuose plotuose.	karštoji dėmė

IDENTIFICATION, n.

identifikavimas, nustatymas

item ~ branduolinio kuro vienetų nustatymas
Branduolinio kuro vienetų nustatymas pagal prie jų pritvirtintas žymas bei apskaitos dokumentus.

IMMOBILIZATION, n.

tvirtinimas

Radioaktyviųjų atliekų tvirtinimas suteikiant joms pakavimui tinkamą pavidalą.
fr. t.p. EMBEDDING; ENCAPSULATION; SOLIDIFICATION

IMPACT, n.

poveikis; žala

environment ~

poveikis aplinkai

ionizing radiation ~

jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis

off-site ~

Avarijos poveikis aplinkai ir gyventojams.

poveikis už branduolinio objekto ribų

on-site ~

poveikis branduolinio objekto darbuotojams

to reduce the ~

sumažinti poveikį, žalą

IMPLEMENTATION, n.

įgyvendinimas, vykdymas

safeguards ~

saugos nuostatų
įgyvendinimas, garantijų
įgyvendinimas

safeguards ~ report

saugos nuostatų
įgyvendinimo ataskaita,
garantijų įgyvendinimo
ataskaita

INCIDENT, n.

gedimas, sutrikęs veikimas

1 and 2 level ~s

sutrikęs atominės
elektrinės veikimas

Techninio pobūdžio gedimai; radioaktyviosios medžiagos pasklinda AE teritorijoje, iškyla darbuotojų apšvitos grėsmė.

3 level ~

pavojingasis įvykis

Radioaktyviosios medžiagos pasklinda AE teritorijoje, galima stipri darbuotojų apšvita.
fr. t.p. ACCIDENT; INTERNATIONAL NUCLEAR EVENT SCALE

INCINERATION, n.

deginimas

Radioaktyviųjų atliekų apdorojimo metodas, naudojamas jų tūriui sumažinti.

INDUCED, adj.**indukuotasis, priverstinis**

~ fission

indukuotasis, priverstinis
skilimas

~ nuclear reaction

indukuotoji branduolinė
reakcija

INSPECT, v.**tikrinti, inspektuoti**

to ~ a nuclear facility

tikrinti, inspektuoti
branduolinį objektą

INSPECTION, n.**tikrinimas, inspektavimas**

access for ~

galimybė, leidimas
inspektuoti

ad hoc ~

specialusis inspektavimas

continues ~

pastovus, nenutrūkstamas
inspektavimas

routine ~

reguliarus inspektavimas

simultaneous ~

Inspektavimas keliuose objektuose tuo pat metu.

sinchroniškas inspektavimas

INSPECTOR, n.**inspektorius****INSTALLATION, n.****įrenginys, įranga; objektas, įmonė**

nuclear ~

branduolinis įrenginys;
branduolinis objektas

nuclear fuel processing ~

branduolinio kuro gamykla

INTAKE, n.**radionuklido patekimas į organizmą**

Procesas, kurio metu radionuklidai patenka į organizmą per orą, maistą, ar per odą.

tolerable intake level

didžiausias leistinas
tardos radioaktyviosiomis
medžiagomis lygis

Didžiausias leistinas maisto produktų ir geriamojo vandens taršos radioaktyviosiomis medžiagomis lygis, nesukeliantis žmogaus organizme neigiamų pokyčių.

annual limit on ~

metinė patekimo riba

Į žmogaus organizmą per metus patekęs tam tikrų radionuklidų kiekis, apšvitinantis žmogų doze, lygia didžiausiai leistinai lygiavertei arba efektinei dozei.

INTERIM, adj.

laikinas

~ storage

laikinas saugojimas

Laikinas radioaktyviųjų atliekų saugojimas iki jas palaidojant.

INTERMEDIATE, adj.

1. vidutinis

~ level waste

vidutinio aktyvumo
radioaktyviosios atliekos

2. tarpinis

~ neutron

tarpinis neutronas

INTERNATIONAL ATOMIC ENERGY AGENCY

Tarptautinė atominės energijos agentūra

INTERNATIONAL NUCLEAR EVENT SCALE

Tarptautinė branduolinių avarių skalė

INVENTORY, n.

branduolinių medžiagų kiekis, atsargos

~ change

branduolinių medžiagų
kiekio pakitimas

~ taking

branduolinių medžiagų
kiekio registravimas

ION, n.

jonas

atomic ~

atominis jonas

excited ~

sužadintasis jonas

high-speed ~

greitasis jonas

multiply charged ~	daugiakrūvis jonas
negative ~	neigiamasis jonas
positive ~	teigiamasis jonas
trapped ~	pagautasis jonas
~ density	jonų tankis
~ separation	jonų atskyrimas

IONIZATION, n.
jonizacija

~ chamber	jonizacijos kamera
~ cross-section	jonizacijos skerspjūvis
~ energy	jonizacijos energija

IONIZING, n.
jonizuojantysis

~ radiation	jonizuojančioji spinduliuotė
source of ~ radiation	jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinis

IRRADIATED FUEL, n.; syn. SPENT FUEL
panaudotasis branduolinis kuras

ISOTOPE, n.
izotopas

heavy ~	sunkusis izotopas
radioactive ~	radioaktyvusis izotopas
stable ~	stabilusis izotopas
~ analysis	izotopinė analizė

ISOTOPIC, adj.
izotopo

~ abundance	izotopo paplitimas
-------------	--------------------

~ exchange

izotopų mainai

ITEM, n.

branduolinio kuro vienetas

~ identification

branduolinio kuro vienetų
nustatymas

Branduolinio kuro vienetų nustatymas pagal prie jų pritvirtintas žymas bei apskaitos dokumentus.

JOULE (J), n.

džaulis

Tarptautinės vienetų sistemos šilumos kiekio vienetas.

KEY MEASUREMENT POINT, n.

pagrindinis matavimo taškas

Vieta, kurioje branduolinės medžiagos yra tokio pavidalo, kad jas galima išmatuoti ir nustatyti jų inventorinio kiekio pakitimus.

KILOJOULE (kJ), n.

kilodžaulis

KILOGRAM, n.

kilogramas

effective ~

efektyvusis kilogramas

Specialus vienetas, naudojamas branduolinių medžiagų apskaitos ir saugos srityse.

LEACH, v.

sunktis

~ test

hermetiškumo testas

Sukietintųjų radioaktyviųjų medžiagų atsparumo vandeniui bandymas.

LEACHATE, n.

tirpalas

Tirpalas, paprastai požeminis vanduo, buvęs sąlytyje su radioaktyviosiomis atliekomis ir galintis turėti radionuklidų.

LEACHING, n.

1.tirpinimas

Būdas, naudojamas uranui išgauti iš urano rūdos, tirpinant ją sieros rūgštyje.

2.išplovimas

Radioaktyviųjų atliekų tvarkyboje naudojamas terminas, reiškiantis palaiptą kietųjų radioaktyviųjų atliekų paketo tirpimą ar eroziją.

LICENCE, n.

licencija

Priežiūros institucijos juridiniam asmeniui suteikiamas oficialus leidimas verstis praktine veikla, susijusia su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių naudojimu.

to acquire a ~

gauti, įgyti licenciją

to apply for a ~

kreiptis dėl licencijos,
prašyti išduoti licenciją

to issue a ~

išduoti licenciją

to receive a ~

gauti licenciją

LICENSEE, n.

licencijos turėtojas

Juridinis asmuo, kuriam priežiūros institucijos yra išduotas oficialus leidimas užsiimti veikla, susijusia su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių naudojimu.

LIGHT WATER REACTOR (LWR), n.

paprastojo vandens reaktorius

Reaktorius, kuriame vanduo naudojamas kaip neutronų lėtiklis ir aušalas.

LIGHT WATER COOLED GRAPHITE MODERATED REACTOR (LWGR)

n.

vandeniu aušinamas reaktorius su grafito lėtikliu

RBMK tipo reaktorius.

LINEAR,adj.

ilginis, tiesinis

~ attenuation coefficient

ilginis silp(nin)imo
koeficientas

~ energy transfer

ilginė energijos
perdava

~ energy transfer
coefficient

ilginės energijos
perdavos koeficientas

~ ionization by a particle	ilginis jonizuotųjų dalelių skaičius
~ particle accelerator	tiesinis dalelių greitintuvas

LINER, n.

1. iškloja, vidinis apsauginis sluoksnis

Medžiagos sluoksnis, klojamas tarp konteineryje laikomo radioaktyviųjų atliekų luito ir konteinerio sienelių, saugantis nuo korozijos ar kitų radioaktyviųjų atliekų paketo pažeidimų.

2. hermetinis sluoksnis

Molio, gipso, asfalto ar kitos dujoms, skysčiams ar dulkėms nepralaidžios medžiagos sluoksnis, klojamas aplink arba po radioaktyviųjų medžiagų kapinyno konstrukcija, bei apsaugantis nuo radioaktyviųjų medžiagų nutekėjimo ir korozijos.

LONG LIVED WASTE, n.

ilgojo pusamžio radioaktyviosios atliekos

Radioaktyviosios atliekos, kurių radionuklidų skilimo pusamžis yra ilgesnis nei 30 metų.

LOSS, n.

1. sunaudojimas

nuclear ~	branduolinių medžiagų sunaudojimas
-----------	------------------------------------

2. praradimas, dingimas

accidental ~	atsitiktinis, netikėtas branduolinių medžiagų dingimas
--------------	--

~-of-coolant accident	cirkuliacinio kontūro avarija
-----------------------	-------------------------------

LOW-ENRICHED URANIUM, n.

mažai prisodrintas uranas

LOW-LEVEL WASTE, n.

mažo radioaktyvumo atliekos

MANIPULATOR, n.

manipulatorius

Įrenginys, naudojamas nuotoliniam darbui su radioaktyviosiomis medžiagomis, taip apsaugant dirbantįjį nuo apšvitinimo.

MASS, m.

masė

atomic ~	atominė masė
critical ~	kritinė masė
effective ~	efektinė masė
heavy ~	svarioji masė
initial ~	pradinė masė
isotopic ~	zotopo masė
nuclidic ~	nuklidinė masė
rest ~	rimties masė
~ defect	masės defektas
~ number, nuclear number, nucleon number	masės skaičius
~ spectrometry	masių spektrometrija

MATERIAL, n.

medžiaga

certified reference ~	sertifikuotoji pamatinė medžiaga
direct-use ~	branduolinio ginklo gamybai tinkama medžiaga
fissile ~	skilioji, dalioji medžiaga
nuclear ~	branduolinė medžiaga
radioactive ~	radioaktyvioji medžiaga
reference ~ unreported nuclear ~	pamatinė medžiaga nedeklaruotos branduolinės medžiagos

~ balance	branduolinių medžiagų balansas
~ balance report	branduolinių medžiagų balanso ataskaita
~ sample	bandinys
~ unaccounted for (MUF) [branduolinių medžiagų apskaitos dokumentus neįtrauktos branduolinės medžiagos.	neregistruotosios medžiagos

MATRIX, n.
kietalas, ridamoji medžiaga

MEDIUM LEVEL WASTE, n.
vidutinio aktyvumo radioaktyviosios atliekos

MELTDOWN, n.
išsilydymas

core ~, ~ of reactor core	reaktoriaus aktyviosios zonos išsilydymas
Ypač pavojinga avarija, galinti sukelti reaktoriaus sprogimą ir radioaktyviųjų medžiagų išsiveržimą į aplinką.	

MIGRATION, n.
migracija, judėjimas

~ of radionuclides	radioaktyviųjų nuklidų migracija
--------------------	-------------------------------------

MILLING, n.
urano rūdos apdorojimas, valymas
Procesas, kurio metu iš urano rūdos išgaunamas uranas.

MIXED, adj.
mišrus

~ oxide	mišrusis oksidas
~-oxide fuel	mišriųjų oksidų kuras
~ waste	mišriosios atliekos

MODERATOR, n.
lėtiklis
Medžiaga, lėtinanti greituosius neutronus reaktoriaus aktyviojoje zonoje ir taip padidinanti jų pagavos koeficientą.

graphite ~ grafito (grafitinis)
lėtiklis

neutron ~ neutronų lėtiklis

MULTIBARRIER, MULTIPLE BARRIER, n.

kompleksinės užtvoros

Užtvarų sistema, sauganti nuo radioaktyviųjų nuklidų pasklidimo už radioaktyviųjų medžiagų kapinyno ribų.

NATURAL, n.

gamtinis

~ barrier gamtinis barjeras, gamtinė
kliūtis

Gamtinės kliūtys radioaktyviųjų medžiagų kapinyno teritorijoje, apsaugančios nuo jų pasklidimo į aplinką.

~ uranium gamtinis uranas

NEAR-SURFACE DISPOSAL, adj.

paviršinis radioaktyviųjų atliekų laidojimas

NEUTRON, n.

neutronas

fast ~ greitasis neutronas

fission ~ skilimo, dalijimosi
neutronas

free ~ laisvasis neutronas

prompt ~ momentinis neutronas

scattered ~ išsklaidytasis neutronas

slow ~ lėtasis neutronas

stray ~ klaidžiojantysis neutronas

~ absorption analysis neutroninė absorbcinė
analizė

Elementinė analizė, pagrįsta neutronų absorbcija ar sklaida tiriamų elementų branduoliuose.

~ activation analysis	neutroninė aktyvacinė analizė
Elementinė analizė, pagrįsta medžiagos radioaktyvumo ją apšvitinus neutronų srautu matavimu.	
~ capture	neutronų pagava
~ capture cross-section	neutronų pagavos skerspjūvis
~ coincidence counter	neutronų sutapčių skaitiklis
~ state	neutroninė būseną

NON-PENETRATING, adj.
neprasiskverbiantis, paviršinis

~ radiation	paviršinė spinduliuotė
Giliau nei oda neprasiskverbianti ir organizmui žalos nedaranti spinduliuotė.	

NON-PROLIFERATION TREATY
Branduolinių ginklų neplatavimo sutartis

NUCLEAR, adj.
branduolinis

~ accident	branduolinė avarija
~ chain reaction	grandininė branduolinė reakcija
~ energy	branduolinė energija
~ facility	branduolinis objektas, gamykla
~ fuel	branduolinis kuras
~ fuel cycle	branduolinio kuro ciklas
~ fuel reprocessing plant	branduolinio kuro perdirbimo įmonė
~ grade graphite	lėtikliui tinkamas grafitas
Pakankamai grynas grafitas, kurį galima naudoti reaktoriuje kaip lėtiklį.	
~ loss	branduolinio kuro sunaudojimas

~ material	branduolinė medžiaga
~ material accounting	branduolinių medžiagų apskaita
~ material flow	branduolinių medžiagų kiekio kitimas
~ materials licensing requirements	reikalavimai branduolinių medžiagų licencijai gauti
~ power plant	atominė elektrinė
~ reactor	branduolinis reaktorius
~ waste	radioaktyviosios atliekos
~ weapon	branduolinis ginklas
spent ~ fuel	panaudotas branduolinis kuras
unreported ~ material	nedeklaruotos branduolinės medžiagos

NUCLEUS, n.
branduolys

active ~	radioaktyvusis branduolys
alpha-radioactive ~	alfa radioaktyvusis branduolys
atomic ~	atomo branduolys
beta-radioactive ~	beta radioaktyvusis branduolys
daughter ~	antrinis branduolys
fissile ~	skilusis, dalusis branduolys
heavy ~	sunkusis branduolys
parent ~	pirminis, kilminis branduolys
radioactive ~	radioaktyvusis branduolys

stable ~

stabilusis, pastovusis
branduolys

unstable ~

nestabilusis, nepastovusis
branduolys

OFF-GAS, n.

liekamosios dujos

Radioaktyvios dujos iš radioaktyviųjų atliekų apdorojimo procesų.

OFF-LOAD, adj.; syn. OFF-LINE

sustabdytas, neveikiantis

~ fuelled reactor

kuro perkrovos metu
stabdomas reaktorius

OFF-SITE, adj.

už (objekto) ribų

~ area

teritorija už branduolinio
objekto ribų

~ impact

poveikis už branduolinio
objekto ribų

Avarijos poveikis aplinkai ir gyventojams.

ON-LINE, adj.; syn. ON-LOAD

veikiantis, dirbantis

~ fuelled reactor

reaktorius, kuriame
kuras perkraunamas jo
nestabdant

~ refuelling

kuro perkrova nestabdant
reaktoriaus

ON-LOAD, adj.; syn. ON-LINE

veikiantis, dirbantis

~ fuelled reactor

reaktorius, kuriame
kuras perkraunamas jo
nestabdant

~ refuelling

kuro perkrova nestabdant

reaktoriaus

ONCE-THROUGH, adj.

vienkartis

~ fuel cycle

vienkartis branduolinio
kuro ciklas

Toks kuro ciklas, kai panaudotas kuras ne perdirbamas, o palaidojamas jį apdorojus.

OPERATING, adj.

veiklos, eksploatacijos

~ records

1. atominės elektrinės
eksploatacijos dokumentai
2. branduolinių medžiagų
apskaitos dokumentai

~ report

veiklos ataskaita

Atominės elektrinės ar kito branduolinio objekto Tarptautinei Atominės Energetikos Agentūrai pateikiama ataskaita apie branduolinių medžiagų naudojimą, jų inventoriaus pokyčius, t.t.

IAEA examination of

~ records

TATENA inspektorių
atliekamas eksploatacijos
ir apskaitos dokumentų
patikrinimas

OPERATION, n.

1. veikimas; eksploatacija

2. reġimas

emergency ~

avarinis reġimas

OPERATIONAL PERIOD, n.

eksploatacijos laikotarpis

Branduolinio objekto veikimo laikotarpis iki jo uždarymo.

ORE, n.

rūda

uranium ~

urano rūda

~-processing plant

rūdos apdorojimo įmonė

mining of uranium ~

urano rūdos kasyba

uranium extraction from
uranium ~

urano išgavimas iš urano
rūdos

OVERPACK, n.**apvožas**

Papildomas radioaktyviųjų atliekų konteineris.

PACKAGE, n.**paketas, krova**

spent fuel ~

panaudoto branduolinio kuro

paketas, krova

Galutinai apdorotas panaudotas kuras, paruoštas transportavimui, saugojimui arba laidojimui.

waste ~

radioaktyviųjų atliekų

paketas

Radioaktyviųjų atliekų paketas, kurį sudaro galutinai apdorotų atliekų luitas, konteineris ir vidinės apsauginės pertvaros.

PACKAGING, n.**pakavimas**

Radioaktyviųjų atliekų pakavimas į tam skirtus konteinerius paruošiant jas saugiam gabenimui, saugojimui ir laidojimui.

PARTICLE, n.**dalelė**

absorbed ~

sugertoji, absorbuotoji

dalelė

alpha ~

alfa dalelė

beta ~

beta dalelė

charged ~

elektringoji dalelė

decay ~, disintegration ~

skilimo dalelė

emitted ~

išspinduliuotoji dalelė

heavy ~

sunkioji dalelė

high-energy ~

didelės energijos dalelė

high-speed ~, fast ~

greitoji dalelė

ionizing ~

jonizuojančioji dalelė

nuclear ~

branduolinė dalelė

penetrating ~	skvarbioji dalelė
radioactive ~	radioaktyvioji dalelė
recoil ~	atatranks dalelė
secondary ~	antrinė dalelė
source ~	šaltinio dalelė
~ accelerator	dalelių greitintuvas

PELLET, FUEL PELLET, n.
radioaktyviojo kuro tabletė

PHASED DECOMMISSIONING, n.
palaipsnis uždarymas

Palaipsnis branduolinio objekto eksploatacijos nutraukimas.

PIN, FUEL PIN, n.;syn.FUEL ELEMENT, FUEL ROD, SUBASSEMBLY
branduolinio kuro elementas, dilumė idskiriantis elementas

PIPE, n. usu. pl
vamzdžiai, vamzdynai, kanalai

bypass ~s	apvedamoji linija, apvedamieji vamzdynai
cooling ~s	aušinimo sistemos vamzdynai
emergency core cooling ~s	aktyviosios zonos avarinio aušinimo sistemos vamzdynai
fuel channel feeder ~s	technologiniai kanalai
guide ~	vamzdis traktas
pressure ~s	slėgio vamzdžiai
steam ~s	garotiekis
steam and water ~s	garo ir vandens vamzdžiai
suction ~s	įsiurbimo vamzdžiai

PLATE, n.
plokštė

reactor support ~s

atraminės metalo plokštės

ring ~

Grafito klojinio konstrukcijos dalis.

žiedinė plokštė

shield ~s

steel support ~s

apsauginės plokštės

plieninės atraminės

plokštės

Grafito klojinio konstrukcijos dalis.

PLUG, n.

kamštis, kaištis

fuel channel seal ~

kuro kanalo hermetizavimo

kamštis

seal plug

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

sandarinimo kamštis

steel biological shield ~

plieninis biologinės

apsaugos kaištis

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

steel helical ~

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

sraigtinis plieno kaištis

top ~

Branduolinio kuro rinklės konstrukcijos dalis.

kaištis

~ encasement tube

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

trakto apkaba

PLUTONIUM (Pu), n.

plutonis

POTENTIAL, adj.

potencialus, galimas

~ damage of ionizing

radiation

potenciali

jonizuojančiosios

spinduliuotės žala

~ exposure

Apšvita, kurios tikimybė maža, tačiau kurią gali sukelti radiacinė avarija, įrengimų gedimas, valdymo klaidos.

potencialioji apšvita

PRESSURE, n.

slėgis

~ header

slėgio kolektorius

~ measurement slėgio matavimas

~ pipes slėgio vamzdžiai

PRESSURIZED WATER REACTOR (PWR), n.
suslėgtojo vandens reaktorius

PROJECTED DOSE tr. DOSE

PROTECTION, n.
apsauga

physical ~ branduolinio objekto
apsauga
Teritorijos, branduolinių medžiagų saugyklų kontrolė ir apsauga.

PROTECTIVE, adj.
saugos, apsaugos

~ action saugos veiksmai

~ measure saugos priemonė(s),
(*kartais*) saugos veikmuo

Saugos priemonės branduolinės avarijos atveju.

PUMP, n.
siurblys

feedwater ~ naudojamojo vandens
siurblys

main circulation ~ pagrindinis cirkuliacinis
siurblys

Reaktoriaus aušinimo sistemos dalys.

QUALITY ASSURANCE, n.
kokybės kontrolė, užtikrinimas

Priemonės, užtikrinančios, kad medžiaga, įrenginys ar operacija atitinka kokybės reikalavimus, numatytus priežiūros institucijos išduotoje licencijoje.

safeguards quality ~ tinkamo saugos susitarimo
vykdymo užtikrinimas

RADIATION, n.

1. spinduliavimas

Procesas, kurio metu šaltinis skleidžia energiją bangų ar dalelių pavidalu.

2. spinduliuotė

Erdvėje ar kokioje nors terpėje sklindantis bangų ar dalelių srautas.

ionizing ~	jonizuojančioji spinduliuotė
Spinduliuotė, kuriai veikiant aplinkoje susidaro skirtingų krūvių dalelės - jonai.	
man-made ionizing ~	dirbtinė jonizuojančioji spinduliuotė
Žmogaus sukurtų šaltinių skleidžiama jonizuojančioji spinduliuotė.	
natural ~ background	gamtinė jonizuojančioji spinduliuotė
~-chemical yield	radiacinė cheminė išeiga
~ destruction Medžiagų skaidymas jonizuojančiaja spinduliuote.	radiacinė destrukcija
~ exposure	radiacinė apšvita
~ protection, radiological protection	radiacinė sauga
~ protection officer	pareigūnas, atsakingas už radiaciną saugą
~ weighting factor Dydis, apibūdinantis biologinio audinio jautrį įvairioms jonizuojančiosios spinduliuotės rūšims.	svorinis jonizuojančiosios spinduliuotės daugiklis

RADIOACTIVE, adj.

radioaktyvusis

~ balance, ~ equilibrium	radioaktyvioji pusiausvyra
~ contamination	radioaktyvioji tarša
~ decay	radioaktyvusis skilimas
~ deposits Radioaktyviųjų medžiagų nuosėdos kietųjų kūnų paviršiuje.	radioaktyviosios nuosėdos
~ discharge, ~ release	radioaktyviųjų medžiagų išmetimas, emisija
~ discharges	radioaktyvieji išmetalai, radioaktyviosios išlakos

~ effluents <i>tr.</i> ~ discharges	
~ element, radioelement	radioaktyvusis elementas
~ equilibrium <i>tr.</i> ~ balance	
~ family, ~ series, decay family	radioaktyvioji šeima
Radioaktyviųjų izotopų, susidarančių vienas iš kito, seka.	
~ material, ~ substance	radioaktyvioji medžiaga
~ nuclide, radionuclide	radioaktyvusis nuklidas
~ radiation	radioaktyvioji spinduliuotė
~ release <i>tr.</i> ~ discharge	
~ substance <i>tr.</i> ~ material	
~ waste	radioaktyviosios atliekos
~ waste management	radioaktyviųjų atliekų tvarkyba
~ waste management	radioaktyviųjų atliekų facility tvarkymo įmonė

RADIOACTIVITY, n.

radioaktyvumas

Savaiminis atomų branduolių skilimas.

atmospheric ~	atmosferos radioaktyvumas
induced ~	dirbtinis, indukuotasis radioaktyvumas
natural ~	gamtinis radioaktyvumas
specific ~	savitasis, specifinis radioaktyvumas

RADIOLYSIS, n.

radiolizė

Medžiagų skaidymas didelės energijos spinduliuote.

RADIONUCLIDE, n.

radionuklidas, radioaktyvusis nuklidas

~ migration	radionuklidų migracija, judėjimas
Radionuklidų prasiskverbimas pro dirvožemį ar užtvartines medžiagas.	

~ transport

radionuklidų pernešimas

RADIUM (Ra), n.

radis

Radioaktyvus cheminis elementas.

REACTION, n.

reakcija

chain ~, nuclear chain ~

grandininė branduolinė reakcija

fusion ~

branduolių sintezės reakcija

induced ~

indukuotoji, sukeltaji reakcija

nuclear ~

branduolinė reakcija

nuclear fission ~

branduolių dalijimosi reakcija

neutron, neutron-induced ~

neutroninė reakcija

neutron capture ~

neutronų pagavos reakcija

spontaneous ~

savaiminė reakcija

~ energy

reakcijos energija

to induce, initiate a nuclear ~

sukelti branduolinę reakciją

to sustain a nuclear ~

palaikyti branduolinę reakciją

REACTOR, n.

reaktorius, branduolinis reaktorius

advanced gas-cooled ~
(AGR)

patobulintasis dujomis
aušinamas reaktorius

advanced boiling water ~
(ABWR)

patobulintasis verdančiojo
vandens reaktorius

boiling water ~ (BWR)
breeder ~

verdančiojo vandens reaktorius
dauginimo reaktorius

CANDU ~

CANDU tipo reaktorius, kanalinis
neverdančiojo sunkiojo vandens
reaktorius

fast breeder ~ (FBR)

greitųjų neutronų reaktorius

graphite-moderated ~	grafitinis reaktorius, reaktorius su grafito lėtikliu
heavy water ~ (HWR)	sunkiojo vandens reaktorius
heterogeneous ~	heterogeninis reaktorius
high flux ~	stipriasrautis reaktorius
high temperature gas-cooled ~ (HTGR)	aukštatemperatūris dujomis aušinamas reaktorius
homogeneous	homogeninis reaktorius
light water (LWR) ~	paprastojo vandens reaktorius
light water cooled graphite moderated ~ (LWGR) RBMK tipo reaktorius.	vandeniu aušinamas reaktorius su grafito lėtikliu
pressurized water ~ (PWR)	suslėgtojo vandens reaktorius
research ~	mokslinių tyrimų, eksperimentinis reaktorius
~ core	reaktoriaus aktyvioji zona
~ support plates	atraminės reaktoriaus plokštės
~ vessel	reaktoriaus aktyviosios zonos apvalkalas

RECEPTACLE, n.
dėtuvė

fuel assembly ~ Kuro krautuvo konstrukcijos dalis.	kuro rinklių dėtuvė
---	---------------------

RECORDS, n. pl.
dokumentai, dokumentacija

accounting ~	branduolinių medžiagų apskaitos dokumentai
operating ~	1. atominės elektrinės eksploatacijos dokumentai

2. branduolinių medžiagų
apskaitos dokumentai

IAEA examination of
operating ~

TATENA inspektorių
atliekamas eksploatacijos
ir apskaitos dokumentų
patikrinimas

REFERENCE MATERIAL, n.

pamatinė medžiaga

Medžiaga, turinti gerai apibrėžtas savybes, naudojama kaip matavimo etalonas.

REFLECTOR, n.

reflektorius

graphite ~

grafito, grafitinis reflektorius

neutron ~

neutronų reflektorius

~ cooling channel

reflektoriaus aušinimo kanalas

radial ~

šoninis reflektorius

REFUEL, v.

perkrauti, pakeisti reaktoriaus kūrį

REFUELLING, n.

kuro perkrovimas, kuro perkrova

off-line ~, off-load ~

kuro perkrovimas sustabdžius reaktorių

on-line ~, on load ~

kuro perkrovimas nestabdant reaktoriaus

REFUELLING MACHINE, n.

kuro krautuvai

~ bridge

kuro krautuvo tiltelis

~ positioning systems

kuro krautuvo valdymo sistemos

RELEASE, n.; syn. DISCHARGE

išmetimas, emisija

radiocative ~, ~ of
radiocative materials

radioaktyviųjų medžiagų
pasklidimas, išmetimas į
aplinką

REPORT, n.

ataskaita

accounting ~

branduolinių medžiagų
apskaitos ataskaita

REPOSITORY, n.

radioaktyviųjų atliekų kapinynas

geological ~

Radioaktyviųjų atliekų kapinynas, paprastai įrengiamas kelių šimtų metrų gylyje tvirtame geologiniame sluoksnyje.

geologinis kapinynas

near-surface ~

Mažo ir vidutinio aktyvumo radioaktyviųjų atliekų kapinynas, įrengtas paviršiniame žemės sluoksnyje.

paviršinis kapinynas

REPROCESSING, n.

perdirbimas

~ of spent fuel,

~ of irradiated fuel

panaudoto branduolinio
kuro perdirbimas

RING, n.

įiedas

bottom ~

Reaktoriaus grafito klojinio konstrukcijos dalis.

apatinis įiedas

retaining ~

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

pušįiedis

support ~

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

atraminis įiedas

top ~

Reaktoriaus grafito klojinio konstrukcijos dalis.

virđutinis įiedas

ROCK, n.

uola, uolienos sluoksnis

host ~

syn. host medium

stabilus geologinis
darinys, kuriame įrengtas
radioaktyviųjų atliekų
kapinynas.

ROD, n.

1.strypas

carrier ~

Kuro rinklės dalis.

centrinis strypas

control ~

Įtaisas, kuriuo reguliuojamas reakcijos intensyvumas.

valdymo strypas

2.branduolinio kuro elementas, dilumf idskiriantis elementas (DIEL)

syn. FUEL ELEMENT, FUEL PIN, SUBASSEMBLY

ROLLER SUPPORTS, n.

ritininės atramos

Reaktoriaus aktyviosios zonos konstrukcijos dalis.

SAFEGUARDS, IAEA safeguards, n.

saugos principai, saugos garantijos

TATENA taikomi branduolinių medžiagų kontrolės ir saugos principai, kuriuos numato TATENA ir valstybių tarpusavio susitarimai.

~ agreement
branduolinių medžiagų saugos sutartis,
susitarimas dėl saugos garantijų

Susitarimas tarp Tarptautinės Atominės Energetikos Agentūros (TATENA) ir vienos valstybės ar valstybių grupės dėl branduolinių medžiagų saugos nuostatų taikymo.

~ agreement pursuant to
Non-Proliferation Treaty
branduolinių medžiagų
saugos sutartis laikantis Branduolinių
ginklų neplatinimo sutarties nuostatų

Dvišalis susitarimas tarp TATENA ir valstybės dėl branduolinės saugos principų taikymo laikantis branduolinių ginklų neplatinimo sutarties nuostatų.

bilateral ~ agreement
(full scope ~ agreement)
dvišalis susitarimas
dėl branduolinės saugos
nuostatų taikymo visoms branduolinės
veiklos sritims

trilateral ~ agreement
trišalė branduolinių
medžiagų saugos sutartis

Susitarimas tarp TATENA ir dviejų valstybių, iš kurių kiekviena gali būti branduolinių medžiagų ar technologijų tiekėja ar gavėja, numatantis saugos nuostatų taikymą branduolinėms medžiagoms ir įrangai, tiekiamai pagal tų valstybių dvišalius susitarimus.

compliance with ~ agreement
branduolinių medžiagų
saugos susitarimo
laikymasis

SAFETY, n.

sauga

~ analysis
saugos analizė

~ assessment
visos sistemos (*ppr.*
radioaktyviųjų atliekų

kapinyno) saugos
įvertinimas

SCRAM, n.

staigusis stabdymas

Greitas branduolinio reaktoriaus stabdymas į reaktoriaus aktyviają zoną įleidžiant valdymo strypus.

full ~

visiškas staigusis
stabdymas

junior ~

pusinis staigusis stabdymas

SEAL

1. antspaudas, plomba

Ant radioaktyviųjų medžiagų konteinerio dedamas apsauginis antspaudas arba plomba.

tamper-indicating ~

bandymą atidaryti
konteinerį parodantis
antspaudas, plomba

tamper-resistant ~

nuo įsilaužimo į konteinerį
saugantis antspaudas,
plomba

2. uždanga, barjeras

Radioaktyviųjų atliekų saugyklos apsauginė uždanga.

3. sandarinimo įtaisas

~ plug

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

sandarinimo kamštis

SECONDARY, n.

antrinis

~ waste

Atliekos iš radioaktyviųjų atliekų apdorojimo proceso.

antrinės radioaktyviosios
atliekos

SENSOR, n.

daviklis

temperature ~

temperatūros daviklis

SEPARATOR, SEPARATOR DRUM n.

būgninis separatorius

Branduolinio reaktoriaus konstrukcijos dalis.

SHIELDING, n.

apsauga, apsauginė konstrukcija

Specialių medžiagų konstrukcijos, sugeriančios radioaktyviuosius spindulius ir saugančius branduolinio objekto darbuotojus nuo apšvitos.

biological ~	biologinė apsauga
lead ~	apsauginis švino sluoksnis
to provide ~ against, from radiation	saugoti nuo apšvitinimo

SHIPPING, n.; syn. TRANSPORT; TRANSPORTATION
gabenimas

~ of nuclear materials	radioaktyviųjų medžiagų gabenimas
~ of nuclear waste	radioaktyviųjų atliekų gabenimas

SHOCK ABSORBER, n.
spyruoklinis slopintuvas, smūgio slopintuvas
 Reaktoriaus kuro krautuvo konstrukcijos dalis.

SIEVERT (Sv), n.
sivertas
 Tarptautinės vienetų sistemos jonizuojančiosios spinduliuotės ekvivalentinės dozės vienetas.

SITE, n.
teritorija; aikštelė

disposal ~	radioaktyviųjų atliekų laidojimo aikštelė
------------	---

SLUG, FUEL SLUG n.
branduolinio kuro strypas, elementas

SOLIDIFY, n.
sukietinti

SOLIDIFICATION
kietinimas
 Radioaktyviųjų atliekų sutvirtinimas ir imobilizavimas.

įr. t.p. CEMENTATION; BITUMINIZATION; VITRIFICATION

SOURCE MATERIAL, n.
radioaktyvirįjį spinduliuotą skleidžianti medžiaga

SPENT FUEL, n.; IRRADIATED FUEL
panaudotas branduolinis kuras

~ package panaudoto branduolinio kuro paketas, kroviny
Gabenimui, saugojimui ir/arba laidojimui paruoštas panaudoto branduolinio kuro kroviny.

~ storage panaudoto branduolinio kuro saugykla

STACK, n.; syn. CLADDING
klojinys

graphite ~ grafito klojinys
RBMK reaktoriaus aktyviosios zonos konstrukcijos dalis.

STEAM, n.
garas

~ pipes garotiekis

~ and water pipes garo ir vandens vamzdynai

STORAGE, n.
radioaktyviųjų atliekų saugykla

~ facility radioaktyviųjų atliekų saugykla

dry ~ facility konvekcinė radioaktyviųjų atliekų saugykla
Radioaktyviųjų atliekų saugykla, kurioje atliekų generuojamą šilumą išsklaido oro srautai.

wet ~ facility radioaktyviųjų atliekų baseinas, rezervuaras

STUFFING BOX, n.
riebokšlis

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

SUBASSEMBLY, n.; syn. FUEL ELEMENT, FUEL ROD
branduolinio kuro elementas, dilumf' idskiriantis elementas (DIEL)

SUCTION, n.
įsiurbimas

~ header įsiurbimo kolektorius

~ pipes įsiurbimo vamzdžiai

SUPPORT BRACKET, n.
pakaba

Reaktoriaus kuro kanalo konstrukcijos dalis.

fuel assembly ~ kuro rinklės pakaba

SURVEY, n.

tyrimas, matavimas

area ~ teritorijos apžiūra
Viena iš stadijų renkant tinkamą vietą radioaktyviųjų atliekų laidojimo aikštelės statybai.

contamination ~ taršos lygio matavimas

radiation ~ radiacijos lygio matavimas

SYSTEM, n.

sistema

accident confinement ~ avarijų lokalizavimo
(ACS) sistema (ALS)

coolant leak monitoring ~ aušalo nuotėkio kontrolės
sistema

fuel channel integrity kuro kanalų sandarumo
monitoring ~ kontrolės sistema

fuel cladding integrity kuro klojinio hermetiškumo
monitoring ~ kontrolės sistema

power density distribution energijos pasiskirstymo
monitoring ~ matavimo ir reguliavimo
sistema

TAILINGS, MILL TAILINGS, n.

urano rūdos likinys

Radioaktyviosios medžiagos, liekančios po urano rūdos apdorojimo.

~ stabilization urano rūdos likinio tvirtinimas

TEST, n.

bandymas, tikrinimas

drop ~ smūgio bandymas, tvirčio
bandymas

Bandyamas, kurio metu radioaktyviųjų atliekų konteineris metamas iš tam tikro aukščio, kad būtų nustatytas jo atsparumas smūgiui.

leak ~, leakage ~ hermetiškumo tikrinimas,
sandarumo tikrinimas

Radioaktyviųjų atliekų konteinerio sandarumo tikrinimas.

TOP COVER, n.

viršutinė perdanga

Reaktoriaus aktyviosios zonos konstrukcijos dalis.

~ of the central hall viršutinė centrinės salės perdanga
Perdanga virš branduolinio reaktoriaus šachtos.

~ of the control rod valdymo strypų kanalo
channel viršutinė perdanga

~ of the cooling channel aušinimo kanalo viršutinė perdanga

TRANSPORT, n.; syn. SHIPPING; TRANSPORTATION

1. (medžiagų, dalelių) pernešimas

radionuclide ~ radioaktyviųjų nuklidų
pernešimas

2. (radioaktyviųjų medžiagų, atliekų) gabenimas

TRANSPORTATION, n.; syn. SHIPPING; TRANSPORT

gabenimas

~ cask, ~ flask transportinė talpyklė, gabenimo talpyklė

Talpyklė branduolinių ar kitų pavojingų medžiagų gabenimui.

~ flask *tr.* ~ **cask**

~ of nuclear materials radioaktyviųjų medžiagų gabenimas

~ of nuclear waste radioaktyviųjų atliekų gabenimas

TRANSURANIC, adj.

transuraninis

~ elements transuraniniai elementai
Cheminiai elementai, kurių atominis skaičius didesnis už urano.

~ waste transuraninių elementų radioaktyviosios atliekos

UNDECLARED FACILITY, n.
slaptas branduolinis objektas

UNDERGROUND DISPOSAL, n.
požeminis radioaktyviųjų atliekų laidojimas

UNREPORTED, adj.
1. nedeklaruotas

~ nuclear material nedeklaruotos branduolinės medžiagos

2. nepraneštas

~ change nepraneštas branduolinių medžiagų kiekio pakitimas

URANIUM (U), n.
uranas

depleted ~ išsodrntasis uranas

enriched ~ prisodrntasis uranas

high enriched ~ stipriai prisodrntas uranas

low enriched ~ silpnai prisodrntas uranas

natural ~ gamtinis uranas

~ conversion plant urano konversijos gamykla

~ hexafluoride urano heksafluoridas

~ milling urano gavyba iš urano rūdos

~ mine urano kasykla

~ mining urano kasyba

~ ore urano rūda

~ ore processing plant

urano rūdos perdirbimo
gamykla

~ oxide

urano oksidas

VAULT, n.

1. šachta

reactor ~

branduolinio reaktoriaus
šachta

2. radioaktyviųjų atliekų saugykla

VERIFICATION, n.

(pa)tikrinimas

inventory ~

branduolinių medžiagų
inventorinio (registruoto)
kiekio patikrinimas

Apskaitos dokumentuose registruoto branduolinių medžiagų kiekio patikrinimas, atliekamas TATENA inspektorių.

inventory change ~

branduolinių medžiagų
inventorinio (registruoto)
kiekio pokyčio patikrinimas

Apskaitos dokumentuose registruoto branduolinių medžiagų kiekio patikrinimas, atliekamas TATENA inspektorių, kuriuo siekiama nustatyti, ar teisingai nurodytas to kiekio padidėjimas ar sumažėjimas.

VITRIFICATION, n.

(radioaktyviųjų atliekų) stiklavimas, vitrifikavimas

Radioaktyviųjų atliekų apdorojimo metodas, naudojamas didelio aktyvumo radioaktyviųjų atliekų sukietinimui, maišant jas su stiklo mase.

VOLUME REDUCTION, n.

(radioaktyviųjų atliekų) tūrio mažinimas

Radioaktyviųjų atliekų apdorojimo metodai (slėgimas, deginimas, garinimas), palengvinantys jų saugojimą, gabenimą ir laidojimą.

WASTE, RADIOACTIVE WASTE, n.

radioaktyviosios atliekos

cladding ~

radioaktyviosios atliekos
iš panaudotų kuro rinklių
dalių

decommissioning ~

radioaktyviosios atliekos
iš branduolinio objekto
uždarymo procesų

exempt ~	priežiūros institucijos nekontroliuojamos radioaktyviosios atliekos
gaseous ~ Oro arba dujų srautai, kuriuose yra radioaktyviųjų nuklidų.	radioaktyviosios dujų atliekos
heat-generating ~	šilumą išskiriančios radioaktyviosios atliekos
high-level ~	didelio aktyvumo radioaktyviosios atliekos
intermediate-level ~	vidutinio aktyvumo radioaktyviosios atliekos
liquid ~	skystosios radioaktyviosios atliekos, radioaktyviosios nuotekos
long-lived ~ Radioaktyviosios atliekos, kurių skilimo pusamžis ilgesnis nei 30 metų.	ilgojo pusamžio radioaktyviosios atliekos
low-level	mažo aktyvumo radioaktyviosios atliekos
mixed ~	mišriosios radioaktyviosios atliekos
primary ~, raw ~	neperdirbtos, neapdorotos radioaktyviosios atliekos
reactor ~	branduolinio reaktoriaus eksploatacijos radioaktyviosios atliekos
~ waste Atliekos iš radioaktyviųjų atliekų apdorojimo procesų.	antrinės radioaktyviosios atliekos
short-lived ~ Radioaktyviosios atliekos, kurių skilimo pusamžis trumpesnis nei 30 metų.	trumpojo pusamžio radioaktyviosios atliekos
solidified radioactive ~	sukietintos radioaktyviosios atliekos

transuranic ~	transuraninių elementų radioaktyviosios atliekos
vitriified ~	sustiklintos radioaktyviosios atliekos
~ concentrate	koncentruotos skystosios radioaktyviosios atliekos
~ conditioning	galutinis radioaktyviųjų atliekų apdorojimas
Operacijos, atliekamos gaminant atliekų paketus, tinkamus gabenti, saugoti ir laidoti. Galutinio apdorojimo proceso metu radioaktyviosios atliekos gali būti kietinamos, talpinamos į konteinerius, ir, jei to prireikia, į papildomas talpyklas.	
~ container	radioaktyviųjų atliekų konteineris, talpintuvas
~ storage	radioaktyviųjų atliekų saugojimas, laikinas sandėliavimas saugyklose
~ disposal	radioaktyviųjų atliekų laidojimas
~ form	radioaktyviųjų atliekų luitas
Sukietintų radioaktyviųjų atliekų masė prieš jas dedant į konteinerį.	
~ generator	radioaktyviųjų atliekų šaltinis (jas generuojanti įmonė, objektas)
~ immobilization	radioaktyviųjų atliekų tvirtinimas, imobilizavimas
~ management	radioaktyviųjų atliekų tvarkyba
~ package	radioaktyviųjų atliekų paketas, kroviny
~ processing	radioaktyviųjų atliekų perdirbimas, apdorojimas
~ treatment	pirminis radioaktyviųjų atliekų apdorojimas
transboundary movements of hazardous radioactive ~s	pavojingų radioaktyviųjų atliekų judėjimas tarp valstybių

WEAPONS GRADE MATERIAL, n.
aukščiausios rūšies branduolinė medžiaga

Branduolinio ginklo gamybai tinkamiausia medžiaga; dažniausiai turimas omenyje 90 procentų urano-235 prisodrintas uranas arba daugiau nei 90 procentų plutonio-239 prisodrintas plutonis.

WEAPONS USABLE MATERIAL, n.

branduolinių ginklų gamybai paruošta medžiaga

WHOLE BODY DOSE, n.

viso kūno apšvita

X-RAYS, ROENTGEN RAYS, n.

rentgeno spinduliai

X-RAY RADIATION, ROENTGEN RADIATION, n.

rentgeno spinduliuotė

YELLOWCAKE, n.

urano rūdos koncentratas, “geltonoji varškė”

YIELD, n.

išeiga

energy ~

energijos išeiga

fission ~

dalijimosi išeiga

ion ~

jonų išeiga

ionization ~

jonizacijos išeiga

neutron ~ per absorption

sugertųjų neutronų išeiga

neutron ~ per fission

neutronų dalijimosi išeiga